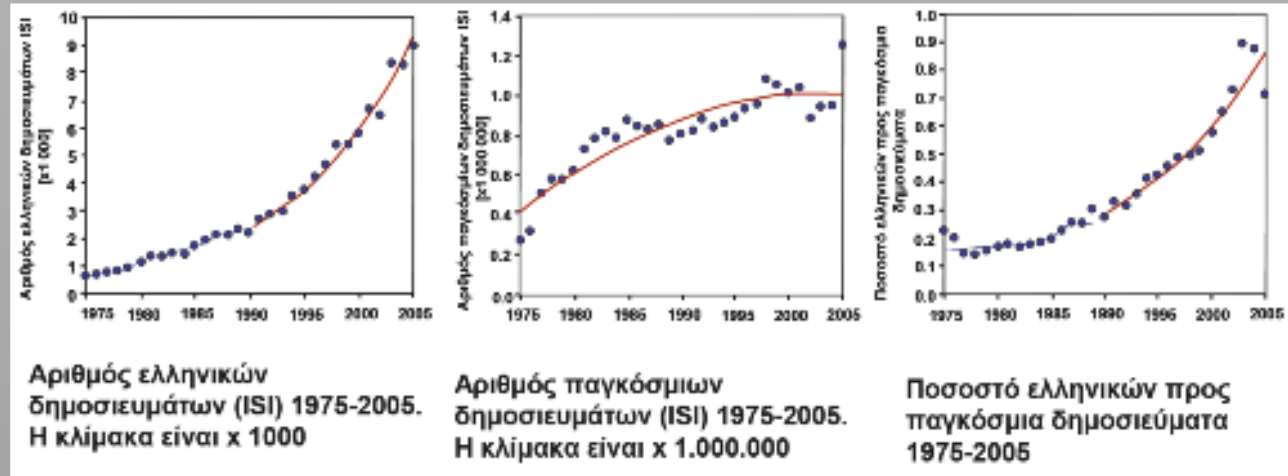

Ο ιδιαίτερος ρόλος των Ερευνητικών Κέντρων στον Ενιαίο Χώρο Α.Ε & Έρευνας

Δρ. Α. Μαχιάς
Διευθυντής Ερευνών

Μετά δεκαετία του '80 παρατηρείται μια εκτίναξη του ερευνητικού έργου στην Ελλάδα

1. Ευρωπαϊκά προγράμματα – Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση της Έρευνας
2. Νόμος για τα ΑΕΙ – κατάργηση έδρας
3. Νόμος για την έρευνα – Ερευνητικά Κέντρα

Γιατί Ερευνητικά Κέντρα;

Είναι γνωστό ότι η Α.Ε. διαφοροποιείται από τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης σε τρία χαρακτηριστικά

1. Εκπαιδεύει στην πρόσβαση στη γνώση
2. Παράγει την γνώση που θα διδάξει (Έρευνα)
3. Αυτό-αναπαράγει το προσωπικό της

Τα Ερευνητικά Κέντρα έχουν ως κύρια αποστολή την Έρευνα – την παραγωγή νέας γνώσης.

1. Είναι δομές *εντατικής* και *στοχευμένης* έρευνας, συγκέντρωσης, διατήρησης, οργάνωσης και αναπαραγωγής της επιστημονικής πληροφορίας. Δομές ερευνητικών «γραμμών παραγωγής» για εξυπηρέτηση της ερευνητικής πολιτικής και καινοτομίας.
  - ✓ Στα ΑΕΙ η έρευνα συχνά συνδέεται με τις διαθεσιμότητες των μελών ΔΕΠ (και σωστά). Εξασφαλίζουν έτσι ανεξαρτησία, ποικιλομορφία και θύλακες ανεξάρτητης έρευνας
  - ✓ Οι θεματικές και ερευνητικές κατευθύνσεις στα ΕΚ παραμένουν ενεργές και μετά το πέρας της χρηματοδότησης, συνδεδεμένες με την εθνική ερευνητική πολιτική

2. Αυτό επιτυγχάνεται με την συγκέντρωση κρίσιμη μάζα επιστημόνων γύρω από ένα αντικείμενο (π.χ. μεσαιωνική ιστορία, αστροφυσική κ.λπ).
  - ✓ Τα ΑΕΙ, οφείλουν από τη φύση τους να είναι πολυ-επιστημονικά καλύπτοντας όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα επιστημονικών αντικειμένων.
3. Είναι δομές που μπορούν να συσσωρεύσουν, και να διαχειριστούν μεγάλο και ακριβό εξοπλισμό, βάσεις δεδομένων, αναγκαίων για έρευνα έντασης και συνέχειας
  - ✓ Συνήθως οι δομές ενός ΑΕΙ δεν μπορούν να υποστηρίξουν.
4. Είναι δομές με ικανό αριθμό έμπειρων μεσαίων και κατώτερων στελεχών (αναγκαία για να υποστηρίξουν έρευνα έντασης).
  - ✓ Στα ΑΕΙ αυτό αναπληρώνεται με ροή φοιτητών.
5. Είναι δομές που εύκολα μπορούν να αναδιατάξουν τους στόχους και τις προτεραιότητές, παρακολουθώντας τις μεταβολές που συντελούνται στον αντίστοιχο επιστημονικό χώρο εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα και τη συνέχεια.

1. Εκπαίδευση

2. Έρευνα

3. Αυτό-αναπαραγωγή

Επομένως, η λειτουργία ΑΕΙ και Ε. Κ. είναι πλήρως **συμπληρωματική**.

- Για την εξυπηρέτηση της αποστολής της Α.Ε
- Για τον συντονισμό του επιστημονικού δυναμικού σε μια ενιαία εθνική πολιτική και στρατηγική.
  - ✓ πολιτικές για την έρευνα μακράς πνοής
  - ✓ βιώσιμη χρηματοδότησή σε βάθος χρόνου,
  - ✓ διαχρονική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και
  - ✓ η διαρκής αναπροσαρμογή της με στόχο την προαγωγή της καινοτομίας.

Αυτή η συμπληρωματικότητα αποτυπώνεται στον στόχο για **Ενιαίο Χώρο Α.Ε. και Έρευνας**.

Απαιτούνται:

1. **Διακριτά** θεσμικά πλαίσια ώστε να εξυπηρετούνται οι διακριτοί ρόλοι
2. **Συγκλίνοντα** Θεσμικά Πλαίσια λειτουργίας
3. Θεσμοθέτηση των **όρων και των κανόνων** της ώσμωσης, κινητικότητας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των δύο χώρων.

.... να γνωριστούμε .....

Χαρακτηριστικά Θεσμικού πλαισίου Ερευνητικών Κέντρων

1. Εκλεγμένοι ερευνητές σε βαθμίδες αντίστοιχες με ΑΕΙ
2. Αξιολόγηση ανά 5ετία εδώ και 30 χρόνια από Διεθνείς Επιτροπές
3. Εκλεγμένη διοίκηση από εξωτερική των ΕΚ επιτροπή.
4. Διοίκηση από διευθυντές και ΔΣ με μειωμένο ρόλο των εκλεγμένων ερευνητών
5. ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ

Η κυριότερη θεσμική αντίφαση που υπάρχει στα Ερευνητικά Κέντρα είναι ότι
Αυτοί που διαχειρίζονται τα χρήματα
δεν ταυτίζονται
Αυτούς που διοικούν και αποφασίζουν

Αυτά είναι η μισή αλήθεια.

Ο νόμος για την έρευνα και το θεσμικό πλαίσιο των ερευνητικών κέντρων αφορά **μόνο** τα Ε.Κ. της ΓΓΕΤ –

ούτε καν του Υπουργείου Παιδείας.

Αυτό οδηγεί σε

- ✓ **Κατακερματισμός** της δομής της λειτουργίας και του ρόλου ΕΚ (σε πολλά υπουργεία – αρχές)
- ✓ **Κατακερματισμός** θεσμικού πλαισίου.
- ✓ **Αλληλοεπικαλύψεις**
- ✓ **Απουσία συντονισμού**
- ✓ **Αποσπασματικότητα**
- ✓ **Αδυναμία** ενιαίου σχεδιασμού και προγραμματισμού ανάπτυξης
- ✓ **Μετατροπή Ε.Κ.** σε παροχείς υπηρεσιών

Στην πορεία για ενιαίο χώρο αυτό είναι ένα εμπόδιο & δυσλειτουργία που θα πρέπει να αρθεί

Υπουργείο Εκπαίδευσης και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΜΘ)	
Ακαδημία Αθηνών	Κέντρο Έρευνας Αστρονομίας & Εφαρμοσμένων Μαθηματικών Κέντρο Έρευνας Φυσικής της Ατμόσφαιρας και Κλιματολογίας Κέντρο Έρευνας Θεωρητικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών Κέντρο Έρευνας Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιοσημάτων Κέντρο Έρευνας Ελληνικής Λαογραφίας Κέντρο Έρευνας Μυθολογικού και Νέου Ελληνισμού Κέντρο Έρευνας Ιστορίας Νεότερου Ελληνισμού Κέντρο Έρευνας Ελληνικής και Λατινικής Ιστορίας Κέντρο Έρευνας Ελληνικής Φιλοσοφίας Κέντρο Έρευνας Επιστημονικών όρων και νοολογιών Κέντρο Έρευνας Αρχιτεκτονικής Κέντρο Έρευνας Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης Κέντρο Έρευνας Ιστορίας του Ελληνικού Διαιτού Κέντρο Έρευνας Ελληνικής Κοινωνίας Ίδρυμα Ιστοριολογικών Ερευνών
	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ)
	Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας
	ΕΠΙΣΕΥ και άλλα ιαπωνικά Ινστιτούτα
ΓΓΕΤ	Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ", 5 Ινστιτούτα Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, 3 Ινστιτούτα Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, 1 Ινστιτούτο Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών, 3 Ινστιτούτα ΑΘΗΝΑ – Ερευνητικό Κέντρο Κινησιολογίας, 3 Ινστιτούτα Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, 4 Ινστιτούτα Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, 6 Ινστιτούτα Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 4 Ινστιτούτα Ελληνικό Ινστιτούτο ΠΑΥΣΤΕΡ (ΕΠΗ) Ερευνητικό Κέντρο Βιοϊατρικών Επιστημών "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΑΙΜΙΝΙΚΉ" Ίδρυμα Βασικής Βιολογικής Έρευνας ΔΔ. ΦΑΙΜΙΝΙΚΉ
	Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη Κέντρο Μελέτων Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α)
	Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Κέντρο Ανταπόκριση Πιθάνων Ενέργειας (ΚΑΠΠ) Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κτισμάτων (ΤΣΚ) Οργανισμός Ανταποκριμής Σεισμισμού και Προστασίας Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών
	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικών Ερευνών (ΕΘΙΑΔ) / ΔΗΜΗΤΡΑ Ινστιτούτο Φυτική Παραγωγή Β. Ελλάδας Ινστιτούτο Διατροφικής Έρευνας Ινστιτούτο Εδαφοδοκιμασίων Πόρων Ινστιτούτο Εκστίμησης των Ζώων και Κτηνιατρικής Έρευνας Ινστιτούτο Διαστικών Ερευνών Ινστιτούτο Φυτικής Παραγωγής Θεσσαλίας Ινστιτούτο Γάλακτος Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας Ινστιτούτο Τεχνολογίας Τροφίμων και Πότων Ινστιτούτο Φυτικής Παραγωγής και Γαστρονομικής Μηχανικής Ινστιτούτο Μεσογειακών Διατ. Οσμο. Και Τεχν. Διατ. Προϊόντων Ινστιτούτο Δοκιμών Παράστασης Νοσημάτων και Προστασίας Δημόσιας Υγείας Ινστιτούτο Φυτικής Παραγωγής Πελοποννήσου Ινστιτούτο Ελάς και Υποπροϊόντων Φυτών Ινστιτούτο Δημάλευ και Κρησιτικών
	Μοριακό-Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (ΜΑΙΧ) Μεσογειακό Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο
	Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού Εθνικό Ίδρυμα Μελετών και Ερευνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου Αίμου (ΙΜΧΑ)
	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου (ΚΑΕΩΔ)
	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου (ΚΑΕΩΔ)
	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας Ινστιτούτο Αμυντικών Ανάπτυξεων
	Υπουργείο Εξωτερικών Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΥΑΕΠΠ) Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας Ελληνικό Ινστιτούτο Διεθνούς και Αλληλοδιποτικού Δικαίου
	Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης Εθνικό Κέντρο Έρευνας Πρόληψης και Θεραπείας του Σακχαρώδη διαβήτη και των Επιπλοκών του (ΕΚΕΔ) Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) Ίδρυμα Οργανών - Ερευνητικό Κέντρο Έργων Τέχνης
	Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Κέντρο Ερευνών για Όμοια Ιδιότητες (ΚΕΟΙ)
	ΝΠΙΔ Μη Κυβερνητικού Χαρακτήρα (Αντ' επιστημονικά από Υπουργείο) Κέντρο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών Ίδρυμα Εργαζομένων

Μεταβολές που συντελούνται στον σχεδιασμό της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την έρευνα: Μεγάλα κεντρικά προγράμματα που απαιτούν ισχυρά ιδρύματα.

Η νέα ευρωπαϊκή πολιτική στοχεύει όλο και περισσότερο τα ερευνητικά κονδύλια να περνούν

1. μέσω των κρατών μελών, καθώς και
2. μεταφέρονται κονδύλια για την έρευνα ώστε να διοχετεύονται μέσω των περιφερειών

Αυτό σημαίνει ότι το χρηματοδοτικό πρότυπο της απ' ευθείας χρηματοδότησης από την Ε.Ε. αλλάζει σε ένα σύστημα που απαιτεί

1. μεγάλες και ισχυρές συνέργειες,
2. πιο αποκεντρωμένο - ομοσπονδιακό σύστημα
3. Δικτυακή οργάνωση και διασύνδεση.

Αυτό όμως υπονομεύει τη χρηματοδότηση της έρευνας στην Ελλάδα λόγω των ιδιομορφιών αν δεν προσαρμόσει την θεσμική της δομή

Στην Ελλάδα υπάρχει η αντίφαση

Κεντρικά μεγάλα ΑΕΙ- ΕΚ : με λίγους πόρους,

Περιφέρειες λίγα ΑΕΙ-ΕΚ μεγάλοι πόροι

Προβληματική η απορρόφηση για έρευνα.

Προς μια σύγκλιση

Την τελευταία πενταετία έχουν γίνει βήματα για θεσμική σύγκλιση και ο στόχος του Ενιαίου Χώρου Α.Ε. και Έρευνας στόχος όλων των κομμάτων. Σημαντικά βήματα έγιναν

1. Στον νόμο 4009/2011,
2. Στον νόμο για την έρευνα 4310/2014
3. Στον νόμο για την έρευνα 4386/2016

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η πολυδιάσπαση θεσμική και οργανωτική της έρευνας.

[Όταν οι συνομιλητές δεν είναι ένας – προβλήματα, διορθώσεις, προσαρμογές - θόρυβος]

Στην πορεία για ενιαίο χώρο αυτό είναι ένα εμπόδιο & δυσλειτουργία που θα πρέπει να αρθεί με Ενιαίο Θεσμικό Πλαίσιο & Ένταξη στο ίδιο Διοικητικό Φορέα το Υπ. Παιδείας

Αντίθετα η πολυδιάσπαση ενισχύεται με την απόσπαση κατά το παρελθόν κέντρων από την ΓΓΕΤ

Πρόσφατα έχουμε μαζική νομοθέτηση νέου τύπου ΕΚ εντός(?) των ΑΕΙ που θα εντείνουν τα προβλήματα προς ενιαίο χώρο. Ενδεικτικά η θεσμικές τους διαφορές

(Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, Νορβηγία,
Σουηδία, Ολλανδία, Ρωσία κ.ο.κ.)

Νόμος για την έρευνα/Ενιαίος Χώρος	Νέα Ε.Κ
<p>Η διοίκηση εκλέγεται από επιτροπές του ΕΣΕΤ μετά από αξιολόγηση. Οι ερευνητές του φορέα υποβάλλουν συμβουλευτική έκθεση</p>	<p>Η Διοίκηση εκλέγεται με εσωτερικές διαδικασίες της Συγκλήτου</p>
<p>Ερευνητές σε βαθμίδες και προσόντα αντίστοιχα με των ΑΕΙ, εκλεγμένοι με διαδικασίες αντίστοιχες των ΑΕΙ</p>	<p>ΔΕΝ προβλέπονται θέσεις ερευνητών, μάλλον μόνο ΙΔΟΧ</p>
<p>Πενταετής αξιολόγηση από Διεθνή Επιτροπή</p>	<p>ΔΕΝ προβλέπεται</p>
<p>Οι Διευθυντές και ο Πρόεδρος υπόκεινται σε διαδικασία αξιολόγησης και έκθεσης πεπραγμένων στο μέσον και στο τέλος της θητείας τους</p>	<p>ΔΕΝ προβλέπεται κάποια διαδικασία αξιολόγησης</p>
<p>Ανήκουν διοικητικά στην ΓΓΕΤ</p>	<p>Ανήκουν διοικητικά στο ΑΕΙ</p>

Νόμος για την έρευνα/Ενιαίος Χώρος	Νέα Ε.Κ
<p>Η διοίκηση εκλέγεται από επιτροπές του ΕΣΕΤ μετά από αξιολόγηση. Οι ερευνητές του φορέα υποβάλλουν συμβουλευτική έκθεση</p>	<p>Η Διοίκηση εκλέγεται με εσωτερικές διαδικασίες της Συγκλήτου</p>
<p>Ερευνητές σε βαθμίδες και προσόντα αντίστοιχα με των ΑΕΙ, εκλεγμένοι με διαδικασίες αντίστοιχες των ΑΕΙ</p>	<p>ΔΕΝ προβλέπονται θέσεις ερευνητών, μάλλον μόνο ΙΔΟΧ</p>
<p>Πενταετής αξιολόγηση από Διεθνή Επιτροπή</p>	<p>ΔΕΝ προβλέπεται</p>
<p>Οι Διευθυντές και ο Πρόεδρος υπόκεινται σε διαδικασία αξιολόγησης και έκθεσης πεπραγμένων στο μέσον και στο τέλος της θητείας τους</p>	<p>ΔΕΝ προβλέπεται κάποια διαδικασία αξιολόγησης</p>
<p>Ανήκουν διοικητικά στην ΓΓΕΤ</p>	<p>Ανήκουν διοικητικά στο ΑΕΙ</p>
<p>Ένταξη σαν νέα Ινστιτούτα στις ήδη υπάρχουσες δομές Ε.Κ. ενισχύοντας την Πανελλαδική-Περιφερειακή δικτύωση της έρευνας</p>	<p>Θεματικές ενότητες που καλύπτονται από ήδη υπάρχοντα Ερευνητικά Κέντρα</p>
<p>Λειτουργεία με τους θεσπισμένους κανόνες (εκλεγμένη δομή και διοίκηση). Ένταξη σε έναν εθνικό σχεδιασμό για την έρευνα.</p>	

Ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΑΕΙ

Ερευνητικά Κέντρα

Καθηγητές – Μέλη ΔΕΠ

Τακτικό Προσωπικό
(ΕΔΙΠ κ.λ.π.)

Πάγια έξοδα

Εκπαιδευτικές δαπάνες

Έκτακτο προσωπικό

Λοιπές λειτουργικές
δαπάνες

Τακτικός
προϋπολογισμός

Επιχορήγηση
+
Προγράμματα,
άλλα έσοδα

Επιχορήγηση

Προγράμματα,
άλλα έσοδα

Ερευνητές

Τακτικό Προσωπικό

Υποδομές

Πάγια έξοδα

Έκτακτο προσωπικό

Λοιπές λειτουργικές
δαπάνες